

Resumé

Při volbě tématu diplomové práce převážilo především to, že diskuze k tématu je vysoce zajímavá, aktuální, ostrá a jednoznačně velmi kontroverzní. Důležitosti problematice přidává i její vývoj, kdy jsou průběžně otevírány stále nové aspekty a úhly pohledu. Pro téma je signifikantní názorová rozpolcenost, v podstatě i jistá bezradnost, jejímž výstupem jsou diametrálně odlišná stanoviska a ostré střety odborné komunity. Příčina je velmi jednoduchá. Jedná se o problém s velmi složitým historickým i právním pozadím. Má práce se proto pokouší rozkrýt pozadí přípravy realizace restitučního procesu a odlučky církve od státu po roce 1989, a to včetně jeho historického pozadí i důležitých ústavních aspektů. Dal jsem si za úkol popsat cestu, která v roce 2012 skončila přijetím zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Je třeba zdůraznit, že se jedná o otázku komplexní, jejíž příčiny a dnešní důsledky vznikaly ve staletích vzdálené minulosti, proto je součástí práce rovněž rozsáhlá historická analýza, mapující vztah státu, veřejné moci a společnosti k církvím a náboženskými společnostem. Samotná práce nemá za cíl téma kompletně vyčerpat, ostatně, to je v rámci jedné diplomové práce nemožné, ale má ambici poskytnout čtenáři formálně a obsahově ucelený materiál osvětlující příčiny a důsledky přijetí zákona o majetkovém vyrovnání včetně jeho podstatných ústavněprávních a evropských aspektů. V práci jsem si stanovil 6 cílů a to: za pomoci historické analýzy prokázat, že veřejný dozor nad církvemi byl univerzální ideou, uplatňovanou v „českých zemích“ až do roku 1990 kterou stát, po roce 1989, začal radikálně opouštět; popsat příčiny historických událostí, které vedly k přijetí zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi; zhodnotit, zda lze přijaté řešení, v kontextu předchozí restituční legislativy, judikatury českých soudů i Evropského soudu pro lidská práva a z hlediska právní teorie, označit za restituci. Cílem je i, na podkladě sesbíraných a analyzovaných informací, zhodnotit soulad zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi s Ústavním pořádkem ČR, principy na kterých stojí právní řád ČR, s právními předpisy EU, a poskytnout toto hodnocení úmyslně jako „druhý možný názor“ ke stanoviskům, které veřejnosti poskytl Ústavní soud či Komentář. Posledním úkolem je zhodnotit stabilitu přijatého řešení a na základě úvahy *de lege ferenda* předpovědět další možný vývoj. Práce se člení do osmi rozsáhlých kapitol. Nejdříve se věnuji výkladům základních pojmů a institutů. Nejenom se zřetelím na to, co znamenají z hlediska českého právního řádu, ale i v širším kontextu vnitřních církevních předpisů a hierarchie. Dále se práce snaží zmapovat historický

vývoj vztahu veřejné moci, resp. státu k církvím a náboženským společnostem. V další části se podrobně zabývám vývojem judikatury Ústavního soudu ve věci církevního majetku. Dále je podrobně srovnán první návrh zákona o majetkovém vyrovnání (vláda M. Topolánka), s později přijatým zákonem o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. V rámci Přílohy č. 2 je k dispozici i jejich grafické porovnání. Jádro práce tvoří přezkum souladu přijatého zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi s Ústavním pořádkem a principy demokratického právního státu. V rámci přezkumu je věnován velký prostor posouzení souladu zákona s mezinárodními závazky, které ČR plynou z jejího členství v EU. Práce je uzavřena úvahou nad budoucími možnými změnami v přijatém řešení. Výklad je doplněn rozsáhlými přílohami a v hrubých rysech provedenou ekonomickou analýzou náročnosti přijaté koncepce majetkového vyrovnání pro veřejné rozpočty. Práce čerpala z celé řady pramenů, kterými byly přednostně odborné publikace předních bývalých i současných českých historiků a ústavních právníků, dále jednotlivé odborné statě. Jako zdroj posloužily i některé dříve nepublikované či nezveřejněné dokumenty, rozbory a analýzy. Doplnkovým pramenem byly i internetové zdroje a novinové články.